

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1.

A.1.1

Από τη σελίδα 14 έως τη σελίδα 15 του σχολικού βιβλίου το σημείο: "Στο δεύτερο πολιτικό ρεύμα ... Μεγάλη Αικατερίνη της Ρωσίας".

A.1.2.

- α. Σωστό
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό

A.1.3

- α Π 6
- β Π 1
- γ Π 4

ΘΕΜΑ Α2.

A.2.1. α. "Φυσιοκράτες": Οικονομολόγοι στα χρόνια του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού (18^{ος} αι.), οι οποίοι εναντιώθηκαν στο οικονομικό σύστημα του μερκαντισμού - κολμπερισμού, που εμπόδιζε την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα της αστικής τάξης. Κατά τους φυσιοκράτες, έπρεπε να εφαρμοστούν και στην οικονομία οι νόμοι της φύσης που δεν ήταν αντίθετοι με την ελεύθερη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η γη, πίστευαν ότι είναι η κύρια πηγή πλούτου για μια χώρα. Από τη θεωρία τους απορρέει και η φράση του "λεσέ φερ - λεσέ πασέ": αφήστε τους ανθρώπους να δρουν ελεύθεροι στην οικονομική ζωή, αφήστε τα αγαθά να διακινούνται ελεύθερα. Οι θεωρίες τους αναπτύχθηκαν στη Γαλλία που ήταν τότε κυρίως αγροτικό κράτος. Κυριότεροι φυσιοκράτες ήταν ο Κεναί, ο Γκουρναί και ο Τυργκό. (βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 18-19)

Β. "Διομολογήσεις": Οικονομικές συμβάσεις που είχαν συνάψει οι Ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Αυστρία) με τους αλλόθρησκους και ήταν εξαιρετικά ευνοϊκές γι' αυτές. (βλ.

σχολ. βιβλίο σελ. 119). Πρώτη χώρα που είχε συνάψει οικονομικές συμβάσεις με την Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν η Γαλλία (1535).

Γ. "Εθνικά κτήματα": Ήταν η περιουσία των Τούρκων και του τουρκικού δημοσίου, κυριότατα η ακίνητη που περιήλθε στην κυριότητα των Ελλήνων Επαναστατών. Περιλάμβανε πάνω απ' τη μισή καλλιεργήσιμη έκταση στην Πελοπόννησο και τη Στερεά. Όσοι καλλιεργούσαν απ' αυτές τις εκτάσεις όφειλαν να πληρώνουν και νοίκι πάνω από 20% από το ακαθάριστο εισόδημα, σε είδος. Η εθνική γη μπορούσε και να "εκπονηθεί" και αυτό ήταν ένας πειρασμός κι έγινε πέτρα σκανδάλης (π.χ. αντίδραση των φτωχών στρατιωτών στην απόφαση της Β' Εθνοσυνέλευσης να εκποιήσει ένα μέρος των εθνικών κτημάτων, γιατί θα ωφελούνταν μόνο οι πρόκριτοι). Επίσης τα εθνικά κτήματα υποθηκεύτηκαν για τη χορήγηση δανείων απ' το εξωτερικό. (βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 94 και 103).

A.2.2.

Από τη σελίδα 102 του σχολικού βιβλίου έως τη σελίδα 103 το σημείο: "Τέλος, η Α' Εθνοσυνέλευση αγνόησε ... Φαναριώτες (Θ. Νέγρη, Αλ. Μαυροκορδάτο).

A.2.3.

Από τη σελ. 264 του σχολικού βιβλίου έως τη σελίδα 266 το σημείο: "Το Σύνταγμα ψηφίστηκε στις 18 Μαρτίου 1844 ... χωρίς να έχει λόγο η Βουλή".

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Β1.

Ο Φιλελληνισμός, η πηγαία αυτή εκδήλωση συμπαραστάσης από την κοινή γνώμη διαφόρων χωρών υπέρ των αγωνιζόμενων Ελλήνων λειτούργησε ως ανεπίσημη διπλωματία και είχε ευνοϊκές επιπτώσεις υλικές, ηθικές και πολιτικές. Υπήρξε κίνημα κυρίως ευρωπαϊκό, αλλά και γενικότερο. Πιο μαζικά εκδηλώθηκε στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη και πήρε διάφορες μορφές: οικονομική ενίσχυση για τους αγωνιζόμενους Έλληνες, ηθική ενίσχυση, με τον τύπο και με καλλιτεχνικές εκδηλώσεις αλλά και με προσωπική συμμετοχή στον Αγώνα και σε αρκετές περιπτώσεις αυτοθυσία. Σύμφωνα μάλιστα με το χαρακτηρισμό του Mendelssohn Bartholdy ο Φιλελληνισμός, είχε γίνει μια δύναμη, που ισοπέδωσε τις πολιτικές αντιθέσεις, αφού σήμαινε ταυτόχρονα πράξη θετική υπέρ των αγωνιζόμενων Ελλήνων και πράξη άρνησης και φυγής απ' τις χώρες όπου οι λαοί καταπιέζονταν από αντιδραστικά καθεστώτα. Κατάφερε να ενώσει τα εχθρικά πολιτικά κόμματα σ' έναν κοινό ενθουσιασμό (ως ιδεολογία πολεμούσε την Ιερή Συμμαχία), γκρέμισε τις διαφορές των κοινωνικών τάξεων και των εθνικών συνειδήσεων, αφού οι αριστοκράτες ενώθηκαν με τους πληβείους, οι ριζοσπάστες με τους συντηρητικούς, οι Γερμανοί σοφοί με τους Γάλλους νομιμόφρονες. Βέβαια ο ενθουσιασμός αυτός θα αποκτούσε υπόσταση, όταν θα γινόταν πράξη, όταν θα αποκτούσε μάρτυρες και αποστόλους. Και πράγματι πολλοί έφτασαν στην Ελλάδα και ζητούσαν να ενταχθούν στις τάξεις των επαναστατών και να προσφέρουν υπηρεσίες, αποδεικνύοντας μάταιες τις απαγορεύσεις της αστυνομίας και των κυβερνήσεων. Μερικοί απ' αυτούς

είχαν ειδικές στρατιωτικές γνώσεις και βοήθησαν στη συγκρότηση μονάδων ειδικού στρατού, άλλοι αποτέλεσαν ειδικό σώμα Φιλελλήνων (π.χ. εκείνοι που ακολούθησαν την εκστρατεία στο Πέτα το 1822). Άλλοι είχαν ειδικές γνώσεις σε θέματα πολιτειακά ή τυπογραφικά και οργάνωσαν τυπογραφικές - δημοσιογραφικές εγκαταστάσεις για τον Τύπο της εποχής. Μόνο που από ελληνικής πλευράς δεν υπήρξε - και ίσως δεν ήταν δυνατό να υπάρξει οργανωμένη υποδοχή και αξιοποίηση των Φιλελλήνων. Κυρίως ο Υψηλάντης και ο Μαυροκορδάτος έκαναν ό,τι επέτρεπαν οι περιστάσεις για την αξιοποίησή τους.

Μερικοί απ' τους Φιλέλληνες που ήρθαν στην Ελλάδα μπόρεσαν εύκολα να προσαρμοστούν στις σκληρές συνθήκες διαβίωσης που βρήκαν στην επαναστατημένη χώρα. Όπως μάλιστα γράφει στο ημερολόγιό του ο Howe: συνηθίζει κανείς γρήγορα στη ζωή του Έλληνα στρατιώτη, παρόλο που δύο μήνες δεν έβγαλε τα ρούχα του και κοιμόταν στο πάτωμα. Κι αυτό γιατί διαπνεόταν από τα ιδανικά του Φιλελευθερισμού στα οποία στηριζόταν η Ελληνική Επανάσταση. Άλλοι όμως δυσκολεύτηκαν, απογοητεύτηκαν και έφυγαν πίσω στις πατρίδες τους όπου μετέφεραν δυσμενείς εντυπώσεις ή και έγραφαν με καθόλου φιλική διάθεση για τα ελληνικά πράγματα. Βέβαια και από ελληνικής πλευράς οι κρίσεις που διατυπώθηκαν τότε για τους Φιλέλληνες ποικίλουν απ' τον πλήρη ενθουσιασμό έως την πλήρη αποδοκιμασία, αφού δεν έλλειψαν και τα περιστατικά του τυχοδιωκτισμού για την απόκτηση δόξας, χρημάτων και αξιωμάτων ή κινήθηκαν ως πράκτορες ξένων συμφερόντων.

Συμπερασματικά, ο Φιλελληνισμός ως κίνημα πρόσφερε υπηρεσία θετική στους Έλληνες άμεσα με την οικονομική ενίσχυση και έμμεσα με την κινητοποίηση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης που κατέληγε να είναι ενίσχυση διπλωματική. (Ειδικότερα για τη συνεισφορά των Φιλελλήνων στην πορεία της Επανάστασης βλέπε σχολικό βιβλίο σελ. 123: "Μερικοί απ' αυτούς ... ενίσχυση διπλωματική").

ΘΕΜΑ Β.2.

α. Ο Ιωάννης Καποδίστριας έφτασε στο Ναύπλιο στις 18 Ιανουαρίου 1828 και ο λαός τον υποδέχτηκε σαν σωτήρα, γιατί ήρθε με άριστες προθέσεις για να βάλει τάξη στο χάος. Βρήκε τη χώρα ερειπωμένη και το λαό καθημαγμένο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις εκθέσεις των κυβερνητικών εκπροσώπων επικρατούσε εσωτερική αποσύνθεση. Ολόκληρη η διοίκηση είχε αποσυντεθεί και κάθε περιοχή αγνοούσε την Κεντρική εξουσία. Επιπλέον η Ελλάδα υπέφερε από την παρουσία των ξένων στόλων και από τις απαγορευτικές διαταγές των τριών ναυάρχων των ξένων Δυνάμεων για την ελεύθερη ναυσιπλοΐα. Το ελληνικό ναυτικό διοικούνταν αυθαίρετα από τον Κόχραν, ο οποίος δε λογάριαζε την κυβέρνηση. Το εμπόριο βρισκόταν σε παρακμή λόγω του πολέμου και οι κάτοικοι των νησιών μόλις που ζούσαν, ενώ σύμφωνα με τον υπουργό Οικονομικών τα έσοδα του κράτους ήταν μηδαμινά. Σ' αυτή, λοιπόν, την αναρχία και την οικονομική δυσπραγία έπρεπε να βάλει τάξη ο Καποδίστριας.

(Επίσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί το απόσπασμα βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 134: "Στις 6 Ιανουαρίου 1828 ... πλήρη ανεξαρτησία").

β. Ο Ιωάννης Καποδίστριας εκτός από τα οικονομικά - στρατιωτικά - διοικητικά προβλήματα έπρεπε να αντιμετωπίσει και τους τοπικούς θεσμούς που αργά ή γρήγορα θα αντιστρατεύονταν την οργάνωση Κεντρικής εξουσίας, αφού δεν ήταν

πρόθυμοι να παραιτηθούν (οι πρόκριτοι) απ' τις εξουσίες τους. Έτσι ο αγώνας του Καποδίστρια άρχισε να δυσχεραίνεται από τη δημιουργία εσωτερικής αντιπολίτευσης. Επίσης βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 134: "Και αντίστροφα ... να παραιτηθούν από τις εξουσίες τους" και σελ. 142-143: "Ο αγώνας ... απαιτούσαν Σύνταγμα", "Οι αντίπαλοί του όμως ... ζητούν τα αίτια".

Κριτική θεμάτων

Τα θέματα απευθυνόταν στην συνδυαστική και κριτική ικανότητα των μαθητών. Ειδικότερα στη Β' ομάδα θεμάτων οι πηγές λειτουργούσαν ως αποδεικτικό υλικό για τις γνώσεις των μαθητών και ήταν απαραίτητη η δημιουργική αξιοποίησή τους.

Επιμέλεια: Κασωτάκης Αντώνης, Παναγιώτου Δήμητρα, Φιλολογοί - Ιστορικοί